7/7083

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.18.0.APK.0.03-02-090.01-1035-2178 22/7/2005

Konu : Sayın Enver ÖKTEM'in
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 27/06/2005 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/7083-12264-35580 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan İzmir Milletvekili Sayın Enver ÖKTEM'in "İzmir Körfezindeki kirliliğin nedenlerine ve alınacak önlemlere ilişkin " 7/7083 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EK:
1- Cevabi yazı (3 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Bşk.
(Kan. Kar.Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

Atatürk Bulvarı No:153 Bakanlıklar 06650 ANKARA *Ayrıntılı bilgi için irtibat:Alper Tolga ARSLAN Şb. Müd.V.*
Tel: (0312) 417 77 29 Fax:(0312) 417 91 60
e-posta: *apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr* Web:www.cevreorman.gov.tr

7/7083

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN ENVER ÖKTEM'İN "İZMİR KÖRFEZİNDEKİ KİRLİLİĞİN NEDENLERİNE VE ALINACAK ÖNLEMLERE İLİŞKİN " 7/7083 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1,2- İzmir Körfezi yıllarca Gediz Havzası'ndan dereler vasıtasıyla taşınan özellikle arıtılmamış evsel ve endüstriyel nitelikli atık sular ve tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirlilik yüklerine maruz kalmıştır. İzmir İlinden kaynaklanan evsel ve endüstriyel nitelikli atık suların yarattığı kirliliğin önlenebilmesi için, Çiğli Atık Su Arıtma Tesisi 2000 yılı Ocak ayında, Güneybatı Atık Su Arıtma Tesisi ise 2002 Ekim ayında, işletmeye alınmıştır. Çiğli Atık Su Arıtma Tesisi'nin hidrolik kapasitesi 600.000 m³/gün olup, 2004 Ekim ayında toplam 548.1961 m³/gün atık su arıtılmıştır. Güneybatı Atık Su Arıtma Tesisi'nin hidrolik kapasitesi 21.600 m³/gün olup, 2004 Ekim ayında toplam 19.700 m³/gün atık su arıtılmıştır. Güneybatı Atık Su Arıtma Tesisi'ne 2003 yılında, Çiğli Atık Su Arıtma Tesisi'ne 2004 yılında deşarj izin belgesi verilmiştir. Ayrıca İzmir İl Çevre ve Orman Müdürlüğümüzce her iki tesisten de kontrol amaçlı numune alınarak resmi kurum laboratuarlarında analiz yaptırılmaktadır.

23 Temmuz 2004 tarih ve 25531 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir belediyelerine "su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işlemek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonrasında üretilen suları pazarlamak" yükümlülükleri verilmiştir.

İzmir İli kanalizasyon sistemine; evsel nitelikli atık sular doğrudan, endüstriyel nitelikli atık sular ise kanal standartlarını sağlayacak atık su önlem tesislerinden geçtikten sonra bağlanmaktadır. Önlem tesisi olmayan ya da olduğu halde çalıştırılmamakta direnen işletmeler İZSU Genel Müdürlüğü tarafından denetlenmekte ancak, yasal işlemler 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca İzmir Valiliği tarafından uygulanmaktadır. Büyükşehir Belediye Başkanlığına ait altyapıya deşarjlar İZSU Atıksu Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği Kapsamında İZSU Genel Müdürlüğü tarafından değerlendirilmektedir. Son günlerde İZSU Genel Müdürlüğü tarafından İzmir Valiliğine iletilen yaklaşık 80 adet işletmeye 165 Milyar TL para cezası kesilmiştir. Ancak kirliliğin önlemesi amacıyla ruhsatsız olarak faaliyet gösteren bu tür işletmelerin faaliyetlerinin Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından durdurulmasının daha etkili olacağı düşünülmektedir.

Körfez etrafında hissedilen kötü koku, körfezden kaynaklanmamaktadır. Büyük Kanal Projesi ile birlikte açık lağım kanalları görevi gören dereler ıslah edilmiş, lağım suları da temizlenmiştir. Ancak, özellikle sanayi ve ticari alanlar ile yerleşim bölgelerinden geçen Arap, Manda, Meles derelerine eskimiş motor yağı, kamyon lastiği, sakatat ve hayvan artıkları atılmakta, bunlar da yağmur mevsiminde Körfezin girişinde Meles ve Arap derelerinin birleşme çanağında çökmekte ve bunun sonucunda koku meydana gelmektedir. Her sene havalar ısınmadan bu atıklar ve çamur temizlendiğinde koku hissedilmemekteydi. Ancak, bu işlemin yapılabilmesi için yağmurların durması gerekmektedir. Yağmur devam ederken temizlik yapıldığı taktirde oluşan akıntı ile oynamış olan çamur ve diğer katı atıklar Körfez'e sürüklenmektedir. Bu sene uzun süren yağmur mevsimi nedeniyle geç başlayan temizlik işlemleri neticesinde çıkan çöp ve çamur dere kenarlarına sularının süzülmesi amacıyla yığılmış ve bu nedenle koku, havanın ısınmasıyla hissedilmiştir. Söz konusu çamurlar yılda 5-6 kez temizlenmekte olup, geçen yıl toplanan çamur miktarı 30.000 kamyona ulaşmıştır.

Bu çalışmalara ek olarak derelerin ağzına Büyükşehir Belediyesi tarafından çöp tutucu bariyerler inşa edilecektir. Ayrıca, Büyükşehir Belediyesi tarafından derelere ve derelere bağlı yağmur suyu kanallarına kaçak atık su lağım bağlantılarının olduğu tespit edilmiş ve bunun ortadan kaldırılması için 17 bölgede 13 ihale yapılmıştır. Bu ihaleler 2 ay içinde tamamlanacak ve Körfezi kirleten tüm kaçak bağlantılar yeniden asgari seviyelere indirilecektir.

3- İzmir İlindeki deniz kirliliğinin önlenmesi ve deniz kazalarının meydana gelmemesi için 26/12/2004 tarih ve 25682 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" çerçevesinde İzmir İli sınırlarında yer alan limanlardan, Yönetmeliğin 6 ncı ve 11 inci maddelerinde yer alan yükümlülükleri yerine getirmeleri, söz konusu limanlardan "atık kabul tesisi" kurmaları ve lisans almak üzere Bakanlığımıza başvurmaları istenmiştir.

Adı geçen Yönetmelik çerçevesinde Liman İşletme Müdürlükleri Atık Yönetim Planı oluşturmakla yükümlü olup, 25 Nisan 2005 tarihinde Aliağa İlçesi'nde Gemi Söküm Sanayicileri Derneği Toplantı Salonu'nda "Gemilerden Atık Alınması ve Bertarafına İlişkin Yönetim Planının Oluşturulması" konusunda toplantı düzenlenmiştir. Toplantıya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, ilgili belediye başkanlıkları, TCDD Liman İşletmesi Müdürlüğü, resmi ve özel liman işletmeleri katılım sağlamıştır.

Yönetmelikle ilgili konular 12 Mayıs 2005 tarihinde İzmir Valiliği toplantı salonunda yapılan "Sahil Güvenlik İstihbarat Koordinasyon Kurulu Toplantısı'nda" gündeme alınmıştır. Bu kapsamda, Bakanlığımızca birçok kez denetim yapılmış olup, denetimlerde liman, gemi söküm ve geri kazanım tesisleri incelenmiştir.

Ayrıca, konu ile ilgili olarak 23 Temmuz 2004 tarih ve 25531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile de büyükşehir belediyelerine "deniz araçlarının atıklarını toplamak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak" gibi yükümlülükler verilmiştir. Bu kapsamda Büyükşehir Belediyesine ait Körfez Denetim Ekibi bulunmakta ve Körfezin değişik noktalarından numune alınarak analiz sonuçlarına göre deniz kirliliğinin boyutları irdelenmektedir. Deniz kirliliğinin önlenebilmesi için Büyükşehir Belediyesine ait deniz süpürgesi ile yüzeyden deniz temizliği yapılmaktadır. Ayrıca, Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde denizi kirlettiği tespit edilen gemilere Büyükşehir Belediyesi tarafından yasal işlem yapılmaktadır.

Sonuç olarak; 1999-2002 yılları arasında yapılan çalışmalar sonucu "İzmir Büyük Kanal Projesi" tamamlanmış ve bunun neticesinde Körfezde düzenli bir iyileşme süreci sağlanmıştır. Gerek Büyükşehir Belediyesi tarafından Hıfzıssıhha Enstitüsüne, Körfezin 12 ayrı noktasından numuneler alınmak suretiyle 2 ayda bir yaptırılan analizler, gerekse İZSU tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü'ne yaptırılan kirlilik izleme çalışmaları sonucunda su kalitesinin Dünya Sağlık Örgütü'nün ve AB Yüzme Suyu Direktifi'ndeki değerlerin oldukça altında olduğu tespit edilmiştir. Örneğin: "İzmir Büyük Kanal Projesi" tamamlanmadan önce 1000'in üzerinde olan koli basilinin 2005 yılında 83'e, en son yaptırılan Haziran 2005 analiz sonuçlarında ise birkaç noktada 20'ye, diğer noktalarda ise sıfıra yakın değerlere indiği belirlenmiştir.

Bulanıklık değeri 2001 yılında 5.22 FTU iken 2005 yılında 2.73 FTU'ya düşmüş olup, yarı yarıya bir berraklaşma elde edilmiştir. 2001 yılında deniz dibi görüş mesafesi sıfır iken 2005 yılında 2,5 metreye ulaşmıştır.

Askıda Katı Madde değeri max. 30 mg/lt iken 2005 yılında ortalama 1-5 mg/lt olarak ölçülmektedir.

Diğer taraftan, ulusal ölçekte, kara kökenli kirleticilerin denizlerimizi kirletmesinin önlenmesi amacıyla öncelikle Ege ve Akdeniz havzaları bazında Ulusal Eylem Planı TÜBİTAK-Marmara Araştırma Merkezi tarafından tamamlanmış, İzmir ve ilçeleri çevresel yatırımda öncelikli bölgeler arasına alınmıştır. Söz konusu yatırımların gerçekleştirilmesi için ulusal ve uluslararası kaynaklardan finans temin edilmesi ve Ulusal Eylem Planı'nın hayata geçirilmesi yönünde çalışmalarımız sürdürülmektedir.